

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

SÍDLIŠTNÍ OBJEKT KULTURY S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU V KOSTELCI NA HANÉ

/okr. Prostějov/

Miroslav Šmíd, Muzeum Prostějovska Prostějov

/Obr. 9-11/

V měsíci červenci 1976 zaujal moji pozornost tmavý zásep, rýsující se v severní stěně hliníku rolnické cihelny v Kostelci na Hané. Při bližším ohledání místa nálezů jsem zjistil, že došlo k narušení sídlištního objektu kultury s moravskou malovanou keramikou. Záchraný archeologický výzkum provedený v průběhu příštích dnů nemohl být uskutečněn v plném rozsahu tak, jak by to význam lokality samotné vyžadoval. Objekt se nacházel mezi zemědělsky obdělávanou půdou a desetimetrou sprašovou stěnou. Tento fakt znemožňoval urovnání terénu pro provedení výzkumu.

Rolnická cihelna v Kostelci na Hané je svými nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou známa již přes 50 roků. Objevitel této významné mladoneolitické lokality Antonín Gottwald shromáždil za dobu své aktivní sběratelské činnosti množství cenného materiálu, na základě kterého vstoupila tato lokalita do povědomí archeologické veřejnosti. Své nálezy zveřejnil především ve svých základních pracích *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku /1924/* a *Můj archeologický výzkum /1931/*. Od smrti Antonína Gottwalda v roce 1941 nebyla však výše jmenované lokalitě věnována náležitá pozornost.

Objekt samotný se nacházel v severní stěně hliníku rolnické cihelny. Jeho delší osa byla orientovaná přibližně ve směru VZ a její délka na úrovni podloží činila 430 cm. Odkrytá západní část objektu byla lichoběžníková s kolmými stěnami, široká 180 cm, východní strana zaoblená a k povrchu nálevkovitě rozšířená /obr. 9/. Směrem jižním vybíhala z objektu mazanícová kra o rozměrech 190 x 110 cm, která byla v místě narušení těžbou spraše přerušena sprašovým blokem. Dno objektu bylo rovné, ve východní části oválně prohloubené /obr. 9/.

Výplň bylo možno rozdělit na základě strukturální skladby půdy a na základě získaného materiálu do dvou základních vrstev A a B. Horní vrstvu "A" o mocnosti 45 cm tvořila tmavá hutná hlína, promíchaná četnými zlomky mazanice a keramiky. Spodní vrstva "B" o mocnosti 50-80 cm, která byla žedohně zbarvená, obsahovala množství keramiky, uhlíků a osteologického materiálu. Mnoho keramik bylo nalezeno i pod mazanícovou krou. Většinou se jednalo o zlomky ilustostěnných nádob zdobených bílou pihlozní malbou /obr. 10, 11/.

Siedlungsobjekt der Kultur mit mährischer bemalter Keramik in Kostelec na Hané /Bez. Prostějov/. Im Verlaufe des Monates Juli 1976 wurde eine archäologische Rettungsgrabung in der landwirtschaftlichen Ziegelei in Kostelec na Hané durchgeführt. Bei der Grabung deckte man ein Siedlungsobjekt der Kultur mit mährischer bemalter Keramik ab und gewann eine Menge an keramischem und osteologischem Material. Die Ausfüllung des Objektes konnte man aufgrund der strukturalen Bodenzusammensetzung und des gewonnenen Materials in zwei Grundschichten einteilen ; Schichten A und B.

SÍDLIŠTĚ KULTURY S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU V JEZEŘANECH - MARŠOVICÍCH

/okr. Znojmo/

Ivo Rakovský, JMM Mor. Krumlov

/Obr. 12, 13/

Při povrchové skrývce pro nový vinohrad porušili zemědělci JZD Jezeřany - Maršovice rozsáhlé pravěké sídliště. Lokalita leží asi 1 km severozápadně od obce v trati "Na kocourkách", na mírně k jihovýchodu skloněném hřbetu, který se táhne od úbočí Krumlovského lesa směrem k vesnici. Záchraný výzkum zde provádělo Jihomoravské muzeum prostřednictvím své pobočky v Mor. Krumlově. Na terénních pracích se významně podíleli posluchači katedry prehistorie v rámci svého závazku k XV. sjezdu KSC.

Celkem jsme na čtyřhektarové ploše prozkoumali 127 pravěkých objektů : 116 sídlištních objektů kultury s MMK, 8 sídlištních objektů velatické kultury, hrob a další objekt kultury zvoncovitých pohárů. Podstatná část velatického sídliště, které na jižní straně navazovalo na neolitické, byla zničena pokračující skrývkou.

Převážná většina objektů s MMK představovala běžné sídlištní jámy. Nejzajímavější byly dva pravidelné objekty /čtvercový a obdélníkový / s kůlovou konstrukcí v rozích. Vzhledem k jejich extrémní hloubce /až 180cm / je nelze jednoznačně považovat za sídelní objekty.

Zkoumané sídliště přineslo bohatý archeologický materiál. Početná je kolekce keramiky zdobené malbou. Uplatňuje se především kombinace červené a žluté, méně často se vyskytuje bílá barva. Na několika fragmentech jsme zjistili i trichromní malování. Chronologicky je významná naprostá absence tzv. terry sigillaty. Keramický soubor MMK se hlásí k fázím I b a II a Palliardiho třídění a ve většině objektů se vyskytují tvary typické pro obě tato období. Obdobný charakter mají i četné nálezy antropomorfní plastiky /obr. 13:5-7 /. Inventář doplňuje množství kamenné a kostěné industrie, zajímavý je především velmi dobře zachovaný exemplář harpuny /obr. 13:2 /.

Podle předběžného hodnocení lze soudit, že maršovické sídliště reprezentuje přechodné období mezi oběma hlavními vývojovými stupni kultury s MMK. Komplexní zpracování výzkumu by mělo přispět k detailnější periodizaci tohoto období. V několika objektech jsme zjistili i materiál nejmladší fáze kultury s MMK - II b. Dvě jámy byly zapuštěny do hlínku patřícího staršímu osídlení jmenované kultury. Kvalitně vypracovaná keramika je často zdobena žlábkováním. Na několika střepech se vyskytuje bílá barva nanášená v silných vrstvách /obr. 12 : 1a, b /.

Z mladšího období je nejvýznamnějším objevem hrob kultury zvoncovitých pohárů. Čtvercovou hrobovou komoru obklopoval kruhový žlábek o průměru 5 m. Zemřelý ležel ve volně pokrčené poloze na levém boku, hlavou k severu. Milodary tvořily dva zvoncovité poháry, třináct kamenných šipek, nátepní destička, stříbrná náušnice, kostěné spinadlo s navrtávaným vzorem, kančí kel a oblázky. Podle výzdoby keramiky lze soudit, že hrob náleží do staršího období uvedené kultury.

Siedlung der Kultur mit mährischer bemalter Keramik in Jezeřany - Maršovice /Bez. Znojmo/. Die Rettungsgrabung auf der Siedlung mit MBK brachte reiches archäologisches Material. Die Keramik gehört den Phasen I b und II a nach der Gliederung von Palliardi an und in dem Grossteil der Objekte kommen für beide diese Zeitabschnitte typische Formen vor. Nach der vorläufigen Bewertung kann geschlossen werden, dass die Siedlung von Maršovice den Übergangszeitabschnitt zwischen den beiden Hauptentfaltungstufen der Kultur mit MBK repräsentiert. In einigen Objekten stellten wir auch Material der jüngsten Phase der angeführten Kultur - II b fest.

Aus dem jüngeren Zeitabschnitt untersuchten wir auch einige Siedlungsobjekte der Velaticer Kultur. Eine bedeutende Entdeckung ist ein Grab der Glockenbecherkultur mit Kreisgraben.

NEOLITICKÉ NÁLEZY VE VACANOVICÍCH

/okr. Olomouc /

Vít Dohnal, Vlastivědný ústav Olomouc

Západně od evangelického hřbitova se v polní trati "Zápotočí" nedaleko od cesty do Svěsedlic dostaly při orbě na povrch střepy neolitické keramiky. Do olomouckého muzea byly odevzdány dva nezdobené střepy z dobře vypálených nádob střední velikosti, z nichž jeden pochází patrně z tenkostěnné mísy s hrdlem a je opatřen vodorovným pupíkem na ostrém lomu mezi hrdlem a spodní částí nádoby. Podle sdělení, že se střepy nacházely na větší ploše, šlo snad o sídlištní objekty.

Neolitische Funde in Vacanovice /Bez. Olomouc/. In der Feldflur "Zápotočí" unweit der Strasse nach Svěsedlice wurden bei der Ackerung offensichtlich Siedlungsobjekte gestört, von denen in das Olmützer Museum unverzierte Scherben neolithischer Keramik gelangten.

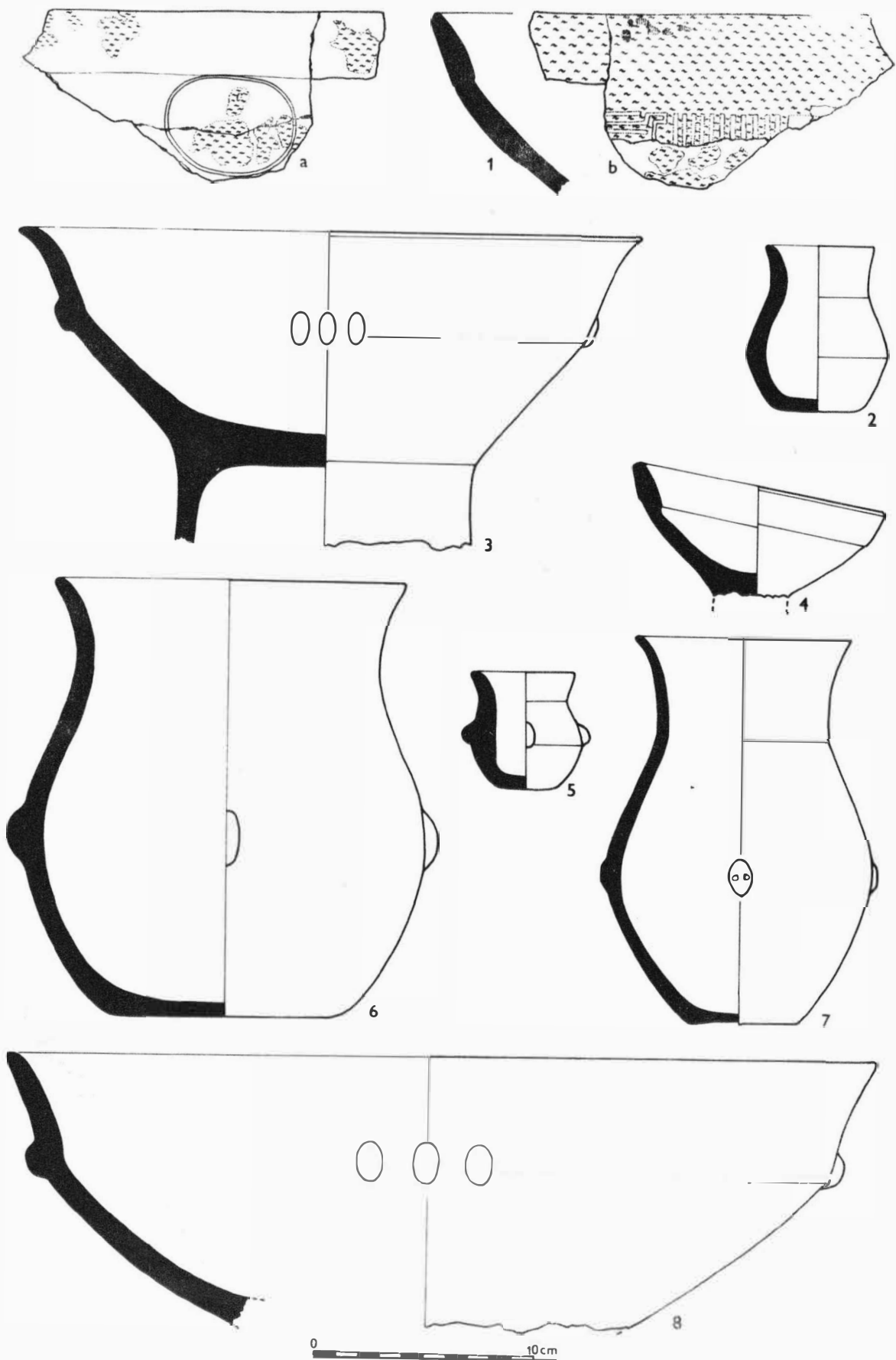
VÝZKUM BAALBERSKÉ MOHYLY NA OSTICHOVCI U SLATINEK

/okr. Prostějov /

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska Prostějov

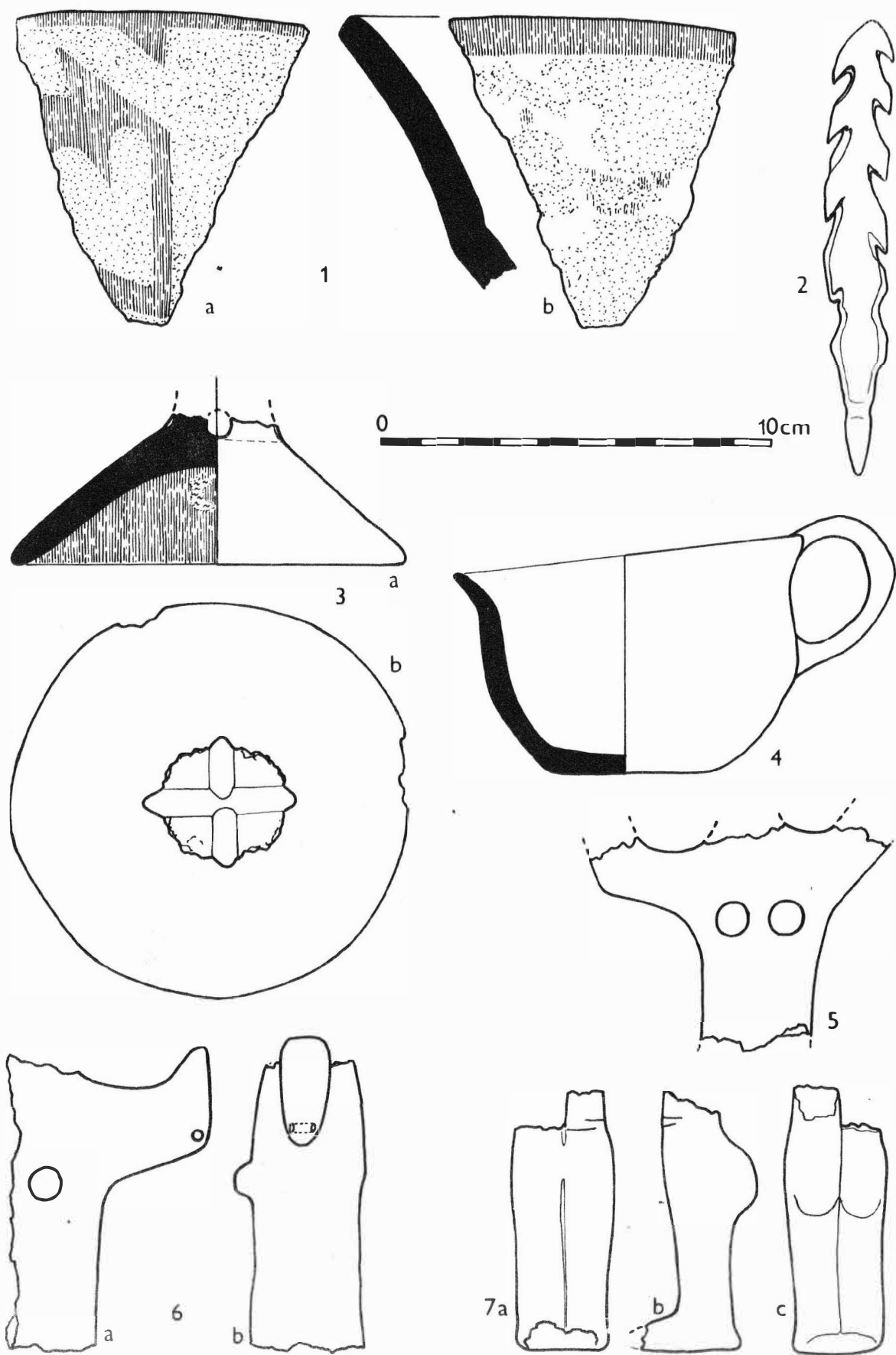
/Obr. 14 ; tab. 1-2 /

V červenci 1976 zahájilo Muzeum Prostějovska ve spolupráci s AÚ ČSAV v Brně archeologický výzkum jedné ze tří mohyl v trati Ostichovec v katastru obce Slatinky, okr. Prostějov, v bezprostřední

Obr. 12

Jezeřany-Maršovice / okr. Znojmo / . Nálezy ze sídlisté s moravskou malovanou keramikou. - Funde aus der Siedlung mit mährischer bemalter Keramik.

Obr. 13

Jezeřany-Maršovice / okr. Znojmo /. Nálezy ze sídliště s moravskou malovanou keramikou; 4 velatická kultura. - Funde aus der Siedlung mit mährischer bemalter Keramik; 4 Velaticer Kultur.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné